

בשלח - על פי החירות לפני בעל צפון

מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה יג

מבכור פרעה היושב על כסאו בא הכתוב ללמדך על פרעה שהוא בכור [אתה אומר ללמדך על פרעה שהוא בכור או לא בא אלא ללמד על בנו שהוא בכור כשהוא אומר היושב על כסאו הרי בנו אמור הא מה ת"ל מבכור פרעה בא הכתוב ללמדך על פרעה שהוא בכור] והוא נשתייר מכל הבכורות ועליו הכתוב אומר ואולם בעבור זאת העמדתך, בעל צפון נשתייר מכל היראות בשביל לפתות לבן של מצרים עליו הוא אומר משגיא לגוים ויאבדם

רש"י שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק ב

ויחננו לפני פי החירות - הוא פיתום, פ ועכשיו נקרא פי החירות על שם שנעשו בני חורין, צ והם שני סלעים גבוהים וזקופים, והגיא שביניהם קרוי פי הסלעים:

לפני בעל צפן - הוא נשאר מכל אלהי מצרים, ק כדי להטעותו, שיאמרו קשה יראתו. ועליו פירש איוב (איוב יב כג) משגיא לגוים ויאבדם:

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי (אפשטין-מלמד) שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק ב

לפני בעל צפון. בעל צפון נשתייר להם מהיראות כדי לפתות את ליבן שלמצרים ועליו הוא אומר משגיא לגוים ויאבדם (איוב יב כג). נכחו תחנו על הים מגיד הכתוב שהיו במגדול אכלוסין כנגד כל יוצאי מצרים. ד"א נכחו תחנו על הים כדי לפתות לבם שלמצרים.

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק ב

לפני פי החירות. שכן היה מנהג במצרים כל עבד שבורח מאדונו כיון שהיה מגיע לחירות היה נעשה בן חורין: בין מגדול. שבו כינס יוסף כל כסף וזהב שבעולם, שנא' וילקט יוסף את כל הכסף (בראשית מז יד), ולשם היו האוצרות, ומשם לקחו בני ישראל כסף וזהב לרוב עד מאד: לפני בעל צפון. בעל צפון נשתייר מכל ע"ז שלהם, כדי לפתות לבן של מצריים, עליו הוא אומר משגיא לגוים ויאבדם שוטח לגוים וינחם (איוב יב כג): נכחו תחנו על הים. בשביל לפתות לבן של מצרים, ויבואו וירדפו אחריהם ויאמרו בעל צפון עזר להם, והם לא ידעו כי כמוהם יהיו עושיהם כל אשר בוטח בהם:

תרגום אונקלוס שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק י

(י) ופרעה קריב וזקפו בני ישראל ית עיניהון והא מצראי נטלין בתריהון ודחילו לחדא וזעיקו בני ישראל קדם יי:

תרגום המיוחס ליונתן - תורה שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק י [הערות עריכה]

(י) ופרעה חמא טענות צפון משתזיב וקריב קדמוי קרבנין וזקפו בני ישראל ית עיניהון והא מצראי נטלין בתריהון ודחילו לחדא וצלו בני ישראל קדם יי:

כתר יונתן שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק י

(י) ופרעה ראה אליל צפון ניצל ויקרב לפניו קורבנות. וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסעים אחריהם וייראו מאוד ויתפללו בני ישראל לפני יי:

רש"י שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק י

נסע אחריהם - בלב אחד כאיש אחד. דבר אחר והנה מצרים נוסע אחריהם, ראו שר של מצרים נוסע מן השמים לעזור למצרים. תנחומא:

ויצעקו - תפשו אומנות אבותם. באברהם הוא אומר (בראשית יט כז) אל המקום אשר עמד שם, ביצחק (שם כד סג) לשוח בשדה, ביעקב (שם כח יא) ויפגע במקום:

רמב"ן שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק י

(י - יא) וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה', ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים - איננו נראה כי בני אדם הצועקים אל ה' להושיעם יבעטו בישועה אשר עשה להם ויאמרו כי טוב להם שלא הצילים. אבל הנכון שנפרש כי היו כתות, והכתוב יספר כל מה שעשו כלם. אמר כי הכת האחת צועקת אל ה', והאחת מכחשת בנביאו ואינה מודה בישועה הנעשית להם, ויאמרו כי טוב להם שלא הצילים. ועל זאת כתוב וימרו על ים בים סוף (תהלים קוז), ולכך יחזיר הכתוב "בני ישראל" פעם אחרת, ויצעקו בני ישראל אל ה', כי הטובים בהם צעקו אל ה' והנשארים מרו בדברו. ולכך אמר אח"כ (להלן פסוק לא) וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו. לא אמר "וייראו ישראל את ה' ויאמינו" אבל אמר "העם", כי "בני ישראל" שם ליחידים, "והעם" שם להמון.